

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
"Вінницький торговельно-економічний фаховий коледж Київського
національного торговельно-економічного університету"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії
ВСП «ВТЕФК КНТЕУ»

Н.І. Лозовська

02 2021 р.

ПРОГРАМА З ГЕОГРАФІЇ
для вступних випробувань
(на основі повної загальної середньої освіти)

Розглянуто і ухвалено на засіданні циклової комісії підприємства і туризму

протокол № 6 від 18.01. 2021 р.

Голова ц/к Антонюк О.О.

Розглянуто та схвалено на засіданні Приймальної комісії ВТЕК КНТЕУ

Протокол № 2 від 18.02. 2021 р.

Відповідальний секретар Приймальної комісії Кислинська І.І.

ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ

Географія як наука. Географія як наука про Землю. Об'єкт дослідження географічної науки. Методи географічних досліджень.

Розвиток географічних знань про Землю. Уявлення про Землю у давнину. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі. Відкриття нових земель та навколосвітні подорожі. Сучасні дослідження.

Земля на плані та карті. Зображення земної поверхні на плані, карті, глобусі, аерофотознімку. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта». Орієнтування на місцевості. Поняття «азимут». Картографічні проекції та спотворення. Елементи градусної сітки. Масштаб та його види. Географічні карти, їх елементи. Географічні координати.

Рухи Землі як планети. Рух Землі навколо своєї осі. Основні види часу. Орбітальний рух Землі.

Оболонки Землі.

Літосфера. Будова літосфери, її властивості. Будова і типи земної кори. Корисні копалини. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної поверхні. Основні форми земно поверхні: гори і рівнини. Найбільші за площею рівнини світу. Найвищі та найдовші гори світу. Рельєф дна Світового океану.

Атмосфера. Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Сонячна радіація. Теплові пояси. Теплові пояси Землі. Атмосферний тиск: причини і наслідки його зміни у тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску. Вітер: причини виникнення, напрямки, сила, швидкість, їх визначення сучасними приладами й візуально. Вода в атмосфері: випаровування, вологість повітря. Хмари і туман. Карта розподілу опадів. Погода. Клімат та основні кліматотвірні чинники.

Гідросфера. Гідросфера та її основні складові. Запаси води на Землі, її розподіл між частинами гідросфери. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Властивості вод Світового океану. Води суходолу. Річка: річкова система, басейн річки, річкова долина. Найдовші, найбільші за площею басейни й найповноводніші річки світу. Озера, їх різноманітність за площею, походженням озерних улоговин, солоністю. Найбільші і найглибші озера земної кулі. Болота, особливості їх утворення та поширення. Штучні водойми і водотоки: ставки, водосховища, канали. Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі.

Біосфера та ґрунти. Біосфера та її межі. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Властивості ґрунтів. Ґрунтовий покрив, типи ґрунтів, карта ґрунтів. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ

суходолу і океану.

Природні комплекси. Географічна оболонка - найбільший природний комплекс Землі, її межі та властивості. Загальні закономірності географічної оболонки. Природні зони Землі, їх особливості. Азональні природні комплекси.

ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ

Океани: Тихий, Атлантичний, Індійський, Північно-Льодовитий. Особливості фізико-географічного положення. Історичні відомості про освоєння. Геологічна будова та рельєф дна. Властивості водних мас, океанічні течії. Природні ресурси океанів.

Материки.

Африка. Географічне положення. Дослідження материка. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони, закономірності їх розміщення. Стихійні явища природи. Екологічні проблеми. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

Австралія. Географічне положення. Історія відкриття та дослідження. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Клімат. Води суходолу. Унікальність рослинності і тваринного світу. Природні зони. Найвідоміші об'єкти Австралії, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

Південна Америка. Географічне положення. Дослідження материка. Тектонічна структури і рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Найбільші річки та озера. Природні зони. Висотна поясність. Сучасні екологічні проблеми. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави.

Антарктида. Своєрідність географічного положення. Антарктида й Антарктика. Дослідження материка. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Тектонічна будова, рельєф, клімат, рослинність і тваринний світ Антарктиди.

Північна Америка. Географічне положення. Історія відкриття та освоєння. Тектонічні структури, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Особливості розміщення природних зон. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

Євразія. Географічне положення. Поділ Євразії на дві частини світу. Тектонічна будова. Рельєф. Вплив давнього зледеніння та форми рельєфу. Корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Вертикальна поясність. Найвідоміші об'єкти,

віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Географічне положення, формування території. Формування території, кордони. Розміри території, крайні точки, географічні центри України та Європи. Адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення України. Годинні пояси. Місцевий час. Поясний час. Літній час. Особливості регулювання системи відліку часу в країнах світу. Час в Україні.

Природні умови і ресурси України.

Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси. Форми земної поверхні. Простягання низовин, височин, гір, річкових долин. Основні тектонічні структури. Геологічна будова. Типи рельєфу за походженням. Корисні копалини України, їх класифікація за використанням, закономірності поширення. Паливні корисні копалини. Діючі та перспективні басейни й райони видобування вугілля, нафти, природного газу, торфу. Рудні та нерудні корисні копалини: басейни, райони залягання та видобування. Мінеральні води та грязі.

Клімат і кліматичні ресурси. Кліматотвірні чинники: сонячна енергія, циркуляція атмосфери, підстильна поверхня, їх взаємодія. Розподіл сонячної енергії. Повітряні маси, що впливають на територію України. Атмосферні фронти, циклони та антициклони. Кліматичні показники: температура, опади, коефіцієнт зволоження та їх розподіл на території України. Кліматична карта. Неприятливі погодно-кліматичні явища.

Води суходолу і водні ресурси. Склад вод суходолу. Поверхневі води. Річки. Основні річкові басейни та системи. Живлення і режим річок, густота річкової мережі. Річковий стік. Озера, їх типи. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища та канали. Підземні води. Основні артезіанські басейни. Неприятливі гідрологічні явища.

Ґрунти та ґрунтові ресурси. Умови ґрунтоутворення, структура ґрунту, ґрунтові горизонти, родючість. Основні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів. Ґрунтові ресурси України.

Рослинний і тваринний світ України. Різноманітність рослинності. Закономірності поширення рослинного покриву в Україні. Різноманітність тваринного світу. Закономірності поширення тваринного світу в Україні Червона та Зелена книги України.

Ландшафти України. Ландшафт як система. Районування природних ландшафтів. Карта «Ландшафти України». Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Антропогенні ландшафти. Рівнинні ландшафти, їх різноманітність. Природні зони України: мішаних лісів і

широколистих лісів, лісостепова, степова. Гірські ландшафти Українських Карпат і Кримських гір, особливості їх зміни з висотою, використання та охорона. Природні умови і ресурси Чорного й Азовського морів, проблеми їх раціонального використання.

Природокористування. Використання природно-ресурсного потенціалу України. Основні види забруднень довкілля в Україні. Природно-заповідний фонд України. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища. Природокористування в умовах сталого розвитку.

НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ

Демографічні процеси та статево-віковий склад населення світу та України. Кількість населення в світі та Україні. Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграції. Статево-віковий склад населення світу й України. Тривалість життя населення. Демографічна політика. Механічний рух населення: причини і види міграцій, основні напрямки міграційних потоків у світі та Україні. Українська діаспора. Міграційна політика.

Розселення. Густота населення. Територіальні відмінності густоти населення в світі й Україні. Міські і сільські населені пункти. Класифікація міст за кількістю населення та функціями. Міське і сільське населення. Урбанізація, причини, що її зумовлюють. Міські агломерації. Мегаполіси, мегалополіс. Світові міста. Відмінності в рівнях і темпах урбанізації в Україні і світі. Субурбанізація. Хибна урбанізація. Особливості сільських населених пунктів. Система розселення.

Етнічний склад населення. Релігійний склад населення. Етноси. Найпоширеніші мовні сім'ї. Однонаціональні та багатонаціональні країни. Національний склад населення України: особливості та регіональні відмінності. Національні меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення. Релігія як явище культури. Світові релігії. Найпоширеніші релігійні конфесії в Україні.

Зайнятість населення в світі й Україні. Трудові ресурси. Кількість і якість трудових ресурсів. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.

УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Національна економіка. Національна економіка. Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР). Секторальна модель економіки країни. Форми суспільної організації виробництва. Чинники

розміщення виробництва. Форми просторової організації національної економіки.

Світове господарство. Світове господарство (світова економіка), світовий ринок. Поняття «спеціалізація території», «міжнародний поділ праці». Типи економічних систем. Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку, місце України в ній. Глобалізація та регіональна економічна інтеграція. Транснаціональні корпорації (ТНК) та їх вплив на функціонування міжнародної економіки. Міжнародні економічні організації.

Первинний сектор господарства.

Сільське господарство. Лісове господарство. Сільське та лісове господарство, їх значення в сучасному світі. Складники сільського господарства. Сільське господарство світу. Географія основних зернових і технічних культур та виробництва продукції тваринництва. Зональність світового сільського господарства. Найбільші країни-виробники та країни-експортери сільськогосподарської продукції. Сільське господарство України. Структура сільськогосподарських угідь в Україні. Розміщення в Україні виробництва зернових і технічних культур, картоплярства, овочівництва, баштанництва, виноградарства. Структура та розміщення тваринництва. Зональна спеціалізація сільського господарства України. Гірські та приміські сільськогосподарські райони. Основні лісові пояси світу. Лісозабезпеченість. Лісове господарство в Україні.

Добувна промисловість. Показники ресурсозабезпеченості країн мінеральними ресурсами. Основні закономірності розміщення родовищ вугілля, нафти, природного газу. Найбільші в світі басейни й країни за видобутком кам'яного вугілля, нафти й природного газу. Основні й перспективні райони видобування кам'яного вугілля, нафти, природного газу в Україні. Видобування металічних руд. Основні закономірності розміщення родовищ металічних руд. Країни з найбільшими обсягами видобування залізних, марганцевих руд, руд кольорових, рідкісноземельних і благородних металів. Розвиток і розміщення виробництв з видобування залізних і марганцевих руд в Україні. Експорт мінеральної сировини з України.

Вторинний сектор господарства.

Виробництво та постачання електроенергії. Значення електроенергетики. Типи електростанцій, основні чинники їх розміщення. Паливно-енергетичний баланс. Електроенергетика світу. Найбільші країни-виробники та країни-споживачі електроенергії в світі. Електроенергетика України. Найбільші ТЕС, АЕС, ГЕС, ЛЕП. Використання відновлюваних джерел енергії. Експорт електроенергії з України.

Металургійне виробництво. Значення металургійного виробництва в

господарстві. Комбінування в чорній металургії. Сучасні чинники розміщення підприємств чорної металургії. Кольорова металургія. Особливості технології виробництва та чинники розміщення підприємств з виплавки міді, алюмінію, титану. Найбільші країни-виробники та країни-споживачі кольорових металів у світі. Сучасні тенденції розміщення виробництв чавуну, сталі, прокату. Найбільші країни-виробники та країни-споживачі чорних металів. Виробництво чавуну, сталі, прокату в Україні: домінуючі технології, сукупність чинників розміщення підприємств, основні центри, місце України на світовому ринку чорних металів. Основні центри виробництва кольорових металів в Україні.

Виробництво машин та устаткування. Різноманітність підприємств та чинники їх розміщення. Спеціалізація та кооперування у машинобудуванні. Машинобудування світу. Найбільші країни-виробники літаків, легкових автомобілів, морських суден, верстатів, комп'ютерів, робототехніки. Машинобудування в Україні. Найбільші центри виробництва транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, побутової електротехнічної та електронної продукції.

Хімічне виробництво. Виробництво деревини, паперу. Виробництво будівельних матеріалів. Чинники розміщення основних виробництв хімічних речовин і хімічної продукції, фармацевтичної продукції, гумових і пластмасових виробів. Хімічне виробництво в Україні. Основні центри виробництва хімічної продукції та чинники їх формування. Найбільші країни-виробники мінеральних добрив, полімерів, ліків. Виробництво деревини й паперу: значення, особливості технологій та чинники розміщення підприємств. Виробництво деревини й паперу в Україні. Найбільші в світі країни-виробники деревини та паперу.

Виробництво тканин, одягу, взуття, харчових продуктів. Особливості виробничого процесу та чинники розміщення підприємств, що виробляють тканини різних видів, одяг, шкіряно-взуттєву продукцію. Найбільші на світовому ринку країни-виробники та країни-експортери тканин, одягу та взуття. Чинники та центри розміщення текстильного, швейного, шкіряного, взуттєвого виробництва в Україні. Народні промисли в Україні. Чинники розміщення підприємств, що виробляють харчові продукти. Виробництво продуктів харчування в світі: сучасні тенденції, вплив глобалізації та національних традицій, взаємозв'язок з агробізнесом. Традиційні виробництва харчових продуктів окремих країн світу. Харчова промисловість в Україні. Особливості технологій та чинники розміщення підприємств буряко-цукрового, олійного, маслосироробного, плодоовочеконсервного, рибного, хлібопекарного, макаронного,

борошномельного, круп'яного, кондитерського, пивоварного, виноробного виробництв, розливу безалкогольних напоїв, мінеральних вод.

Третинний сектор господарства.

Транспорт. Види транспорту, їхні переваги й недоліки. Транспорт України. Транспорт світу. Країни, що вирізняються високим рівнем розвитку мережі залізниць й автомобільних шляхів. Найбільші морські порти, їхній вплив на розміщення промисловості. Найбільші судноплавні річки світу. Найбільші аеропорти світу. Міжнародні транспортні коридори. Транспорт України. Залізничний транспорт – основний вид транспорту України. Найважливіші автомагістралі України. Водні шляхи, найбільші морські та річкові порти України. Повітряний транспорт. Транспортні вузли. Міжнародні транспортні коридори на території України.

Торгівля. Фінансові послуги. Комп'ютерне програмування. Торгівля як вид послуг. Форми торгівлі. Показники зовнішньої торгівлі. Світовий ринок товарів і послуг. Основні напрями зовнішньоторговельних зв'язків. Світова організація торгівлі. Регіональні зони вільної торгівлі. Торгівля в Україні. Обсяги та структура експорту й імпорту товарів та послуг. Чинники концентрації роздрібної торгівлі в населених пунктах, регіонах. Фінансові послуги. Світові центри банківсько-фінансової діяльності. Країни-офшори. Особливості розміщення фінансових установ в Україні. Аутсорсинг, його переваги й недоліки Аутсорсинг інформаційних технологій (ІТ-аутсорсинг) в Україні. Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність. Країни-лідери на світовому ринку комп'ютерного програмування.

Туризм. Туризм як складник національної економіки, його види. Чинники розвитку туризму в регіоні, країні. Туристична інфраструктура. Міжнародний туризм. Основні туристичні регіони світу. Країни світу з найбільшою кількістю об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

Туризм в Україні. Особливості природних рекреаційних ресурсів. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні. Туристичні райони в Україні.

Наукова діяльність. Освіта. Охорона здоров'я. Особливості наукової й освітньої діяльності як видів економічної діяльності. Форми просторової організації наукових досліджень та освіти: технополіси, технопарки. Найвідоміші наукові центри у світі та Україні. Найвідоміші центри медичного обслуговування, лікувально-оздоровчого туризму в Україні та світі.